

LASTEN MAAPALLORETKI - PÄIVÄKOTIEN MATKA YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISEEN ELÄMÄÄN

ILOA LÄHELTÄ (tekstiversio)

Iloa läheltä on Lasten maapalloretkien tehty uusi teemaosio. Tämän on mahdollistanut Lahden seudun ympäristöpalveluiden KYMPPI – Työkaluja ympäristöystävälliseen palveluketjuun hanke.

Materiaali taitetaan ja kuvitetaan myöhemmin.

Heli Konivuori

Jaana Hiltunen

Kestävän Elämäntavan yhdistys - GAP Finland ry

www.ekotiimi.fi, ekotiimi@gmail.com

**GLOBAL
ACTION
PLAN®**

TYÖKALUJA YMPÄRISTÖ-
YSTÄVÄLLISEEN PALVELUKETJUUN

KYMPPI

Euroopan unioni

Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

ILOA LÄHELTÄ oppaana Leia Leppäkerttu

- Riittävä uni
- Levoton näyttö
- Piha sisälle
- Luonnossa kokonaan
- Mielenhoivaa
- Roskaton retkieväs
- Pieni roska -iso haitta
- Puutarhan iloa
- Voikukasta on moneksi
- Läheltä maailmalle
- Juokse, hypi, pompi
- Ilon paikka

Laulut

Leikit ja pelit

Kätten puuhaa

Ystävämme leppäkerttu

ILOA LÄHELTÄ

Hei!

Minä olen Leia Leppäkerttu. Toimin oppaanne maapalloretken osuudella: ”Iloa läheltä.” Arvelen, että suurin osa ihmisistä on nähnyt meitä leppäkerttuja ja ehkä juuri sinä, olet joskus pitänyt minua kädessäsi. On nimittäin hyvin yleistä, että lapset ottavat meitä sormen päähänsä ja kannustavat lähtemään lentoon. Tällä tavoin minäkin olen tutustunut ihmisiin.

Minua pyydettiin varten vasten teidän oppaaksenne, aluksi se tuntui vähän oudolta. Sillä mitä minä, pieni leppäkerttu, osaisin teille kertoa. Kunnes keksin, minähän olen paras mahdollinen opas tähän teemaan. Sillä kuka muu ymmärtäisi minua paremmin lähiympäristön, hyvä ruoan ja saasteettoman liikkumisen päälle kuin me leppäkertut kotipihojen ja puutarhojen lennokkaat hoitajat.

Paikat, joita näemme ja joissa leikimme päivittäinen tuntuvat ehkä joskus arkisen tylsiltä. Mutta ne ovat kuitenkin niitä paikkoja, joissa vietämme aikaa eniten. Enkä usko, että kukaan haluaa viettää aikaansa tylsistyneenä. Joten miksi kulkea pitkiä matkoja erikseen rakennetuille leikkipaikoille, kun voi leikkiä kotipihalla, lähimetsässä tai päiväkodin pihassa. Se on itsestä kiinni, kuinka nokkelasti lähiympäristöään käyttää.

Omassa pihassa voi myös seurata erilaisten kasvien kasvua, vuodenaikojen vaihtelua ja eläinten käyttäytymistä. Voit myös istuttaa niin syötäviä kuin koristekasvejakin meidän kaikkien iloksi. Jos kaipaat hyvää tuholaiistorjujaa, unohda haitalliset myrkyt, ja ota yhteyttä minuun. Näin me molemmat saamme ruokaa, minä kirvoja ja sinä herkullista luomuruokaa.

Lennetään yhdessä etsimään iloa ja hyvää oloa läheltä!

Suuntalinjat

Lähiluonnon merkitys

Luonnon ja kasvun kunnioitus

Hyvinvoinnin lisääminen

Autoilun vähentäminen

1. RIITTÄVÄ UNI

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Nukkuessaan ihminen lepää. Elimistö palautuu päivän rasituksista ja kerää voimavaroja seuraavan päivään. Tiedätkö sinä, mitä seuraa, jos ei nuku tarpeeksi? Jos sinulla ei ole siitä omakohtaista kokemusta niin tarkkailepa vanhempiasi, päiväkodin aikuisia tai muita lapsia. Nimittäin, kun yöunet ovat jääneet vähälle, ihminen on väsynyt ja ärtynyt. Hän hermostuu pienemmistä asioista kuin yleensä eikä jaksakaan leikkiä tai työskennellä pitkään. Vähän nukkuneena kukaan ei ole miellyttävää seuraa. Hyvää unta voi edistää pienillä nikseillä, kuten huoneen tuulettamisella ennen nukkumista, viileämmällä huonelämpötilalla ja hämäryydellä.

Maapallotehtävä:

Opetelkaa rentoutumista. Varatkaa päivärytmin keskellä hetki aikaa ja kokoontukaa yhdessä pitkäksi lattialle esim. jumppamattojen päälle. Maatkaa selällänne liikkumatta. Kuunnelkaa rauhoittavaa musiikkia tai kerrottua tarinaa. Hengittäkää syvään. Rentoutushetken päättyessä, nouskaa ylös omaan tahtiin. Keskustelkaa myöhemmin rentoutumisen vaikeuksista ja positiivisista vaikutuksista.

Tarvikkeet

Lämmin alusta, normaalia hämäämpi valaistus, rauhallista musiikkia tai tarina

Aika

Noin 15-20 minuuttia

Kotitehtävä

Ottakaa tavaksi tuulettaa makuuhuone juuri ennen nukkumaanmenoa sekä sammuttaa laitteiden valot. Jos et saa unta aivan pimeässä, hankkikaa himmeää yövalo tai sovi, että yövalo käydään sammuttamassa nukahdettuasi, näin valo ei häiritse untasi eikä ole turhaan päällä.

Tarvikkeet

Avattava ikkuna

Aika

Noin 5 minuuttia

Luonnonvarasäästö

Kun nukutte ja leppäätte riittävästi, niin jaksatte leikkiä ja iloita luonnonihmeistä.

2. LEVOTON NÄYTTÖ

Leian puhekupla: miksi toimia?

Oletko sinä joskus pelannut tietokoneella tai jollain muulla koneella? Luultavasti, koska minäkin olen. Minä pelaan erästä hyödyllistä ja kivaa puutarhapeliä. Joskus kun olen pelannut liian paljon, huomaan, että pelaan myös unissani tai että uneni on katkonaista ja levotonta. Onneksi sitä tapahtuu harvoin. Olen kuullut, että näin on myös ihmisillä. Pelaaminen kuluttaa myös luonnonvaroja ja energiaa, myös siksi siihen on suhtauduttava harkiten. Onneksi näitäkin haittoja voi vähentää fiksuilla käyttötavoilla: pelejä voi lainata ja vuokrata tai ladata internetistä, sammuttamalla laitteet kun niitä ei käytetä – myös näytöt. Keksittekö te lisää fiksuja tapoja?

Maapallotehtävä

Keskustelkaa ryhmässä television katselusta ja digitaalisesta pelaamisesta. Katsovatko

kaikki lapset televisiota entä pelaavat? Millaisissa tilanteissa lapset tekevät sitä? Mikä heistä siinä on kivaa? Entä tylsää? Keskustelkaa myös pelaamisen hyödyistä ja haitoista. Kerätkää näitä ajatuksia yhteen isoksi huoneentauluksi ja tehkää ryhmällemme ohjeet television, tietokoneen ja pelikoneiden käytöstä. Kirjatkaa oheen myös aiheeseen liittyvät ympäristötavat.

Tarvikkeet

Askartelutarvikkeita esim. pahvia, vanhoja lehtiä, liimaa, saksia

Aika

Noin 60 minuuttia

Luonnonvarasäästö: Kun vähennätte pelaamista puoleen, niin jää enemmän aikaa olla ulkona ja jokainen teistä säästää pelilaitteiden kuluttamaa sähköä yhdeksän kissan painon verran (46 kg) vuodessa.

3. PIHA SISÄLLE

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Luonnossa oleminen saa mieleemme rentoutumaan ja vähentää jännitystä myös kehossa. Kun kuljemme luonnossa aistit avoinna, voimme tuntea kuinka kaikki aistimme heräävät: tunnemme värit ja hajut voimakkaina, kukkien kauneus hivelee silmiämme. Voimme nauttia tästä tuomalla luontoa sisälle esimerkiksi kukkien, kivien tai oksien muodossa.

Maapallotehtävä: Ottakaa tavaksi kerätä pihalta luonnon elementtejä koristamaan pöytää tai tuomaan tunnelmaa leikkitalaan. Vaihtakaa ne viikoittain tai tarpeen vaatiessa.

Tarvikkeet

Vesiasioita, narua kiinnittämiseen tms.

Aika

Noin 10 minuuttia

Luonnonvarasäästö: Näin pääsette nauttimaan vuodenajoista ja luonnon kauneudesta myös sisällä, säästätte rahaa ja luonnonvaroja. Ettekä kuluta kasvihuonekukkien viljelyyn tarvittavia haitallisia lannoitteita ja energiaa.

4. LUONNOSSA KOKONAAN

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Ehtymätön leikin ja löytämisen paikka, on tietenkin luonto. Se voi olla lähimetsä, kodin tai päiväkodin piha, joutomaa, niitty tai läheinen puistikko. Luonnossa riittää aina tutkittavaa vuodenajasta riippumatta. Tiesithän, että kurja ilma on vain pukeutumiskysymys? Oikeanlaiset varusteet mahdollistavat ulkoilun säällä kuin säällä. Pukeutumisen lisäksi pitää muistaa kunnioittaa luonnon rauhaa ja eläinten asuinsijoja. Tämän voi huomioida kolmella perusohjeella: vältä turhaa melua etenkin lintujen pesintäaikaan, vältä vahingoittamista maaperää esim. potkimalla tahallisesti sammalta ja muuta kasvustoa. Ota kepit leikkeihin maasta, oksien katkomisen sijaan.

Maapallotehtävä: Kokeilkaa viettää luonnossa kokonaan -päivää. Miten järjestätte ruokailut ja lepoetken? Vaihtakaa päivän jälkeen kokemuksia lasten, työntekijöiden ja vanhempien kanssa. Voisiko päiviä toteuttaa jatkossakin ja millä tavoin?

Tarvikkeet

Riippuu päivän ohjelmasta, mutta säänmukainen vaatetus on tärkeää, tiedote kotiin

Aika

Suunnitteluun kannattaa varata useampikin hetki, itse toteutus on vie koko päivän

Luonnonvarasäästö

Kun vietätte koko päivän luonnossa, niin olette pirteämpiä ja voitte paremmin. Lisäksi ette ole tarvinneet sähköllä toimivia laitteita ja -lamppuja.

5. MIELENHOIVAA

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Leikin ja liikkumisen lisäksi luonto toimii monelle rauhoittumisen ja kauneuden kokemisen paikkana. Luonnossa ihan lähiympäristössäkin voi kokea kasvun ihmeen ja vuodenaikojen vaihtelun. Hankkiakseen luontoelämyksiä ei tarvitse matkustaa kauas. Pikinmiten, mitä lähempänä ja helposti saatavilla luontokohde on, sen useammin siellä tulee käytyä jolloin luonnon positiiviset vaikutukset terveyteen ja henkiseen hyvinvointiin vahvistuvat entisestään. Myös luonnontuntemus lisääntyy kuin huomaamatta.

Maapallotehtävä: Valitkaa sopivan matkana päästä ryhmällemme oma luontopaikka.

Merkitkää paikka omalla tunnuksella ja päättäkää kuinka usein siellä käytte. Tutustukaa paikkaan huolella ja viettäkää siellä aikaa niin vapaan leikin kuin ohjattujen tutkimus- ja herkkyysarjoitusten merkeissä.

Tarvikkeet

Vaihtelevat ohjelman mukaan. Jos jätätte tai rakennatte luontoon jotakin, käyttäkää materiaaleja, jotka eivät vahingoita eläimiä tai ovat maatuivia. Muistakaa kysyä tarvittavat luvat maanomistajalta.

Aika

Noin 45 minuuttia tai pidempään

Kotitehtävä

Valitse kotisi lähistöltä paikka, jossa sinun on hyvä olla. Paikassa kuulet omat ajatuksesi ja saat olla siellä rauhassa. Tärkeää on, että paikka miellyttää sinua ja vanhempasi antavat sinulle luvan oleskella siellä. Käy paikassa aluksi joka päivä ja jätä sinne mieltäsi painavat ikävät asiat. Voit kertoa ne vaikka kiven alla asuvalle maahiselle tai minulle Leia Leppäkertulle. Vastaavasti voit jakaa meille myös päivän hyvät tapahtumat. Nauti olostasi ja luonnosta. Myöhemmin käy paikalla aina kun tunnet siihen tarvetta.

Luonnonvarasäästö: Vähennätte ilmaston lämpenemistä ja polttoaineiden kulutusta, kun liikutte lihasvoimalla ettekä autolla.

6. ROSKATON RETKIEVÄS

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Jos sinulla sinulla syntyy jätettä suunnilleen yhtä paljon kuin muillakin lapsilla, niin vuoden aikana kertyneet roskasi vievät auton parkkiruudullisen verran tilaa. On käsittämätöntä, miten paljon kertakäyttöastioita edelleen käytetään, nehan ovat vain turhaa tuhlausta. Seuraava maapallotehtävä auttaa teitä pitämään jätteet kurissa ja retkipaikan siistinä.

Muista seuraava ohje: Sen, minkä mukanasasi retkelle viet - sen myös palatessasi pois tuot.

Maapallotehtävä:

Kun lähdette seuraavan kerran retkelle pakatkaa eväät ja juomat pakkauksiin, joita voi

käyttää monta kertaa. Esimerkiksi voileivät ja vihannekset kannattaa pakata tiiviisiin kannellisiin astioihin ja juomat pulloihin. Myös termospullo on hyvä valinta. Jos teillä on yhteinen pullo kaikille, korvataa kertakäyttömukit kestäväillä tavallisilla muovimukeilla.

Tarvikkeet

Muovirasioita, tiiviskorkkisia pulloja ja oma muki kaikille

Aika

Ensimmäisellä kerralla aikaa menee sopivien astioiden etsimiseen tai hankkimiseen. Myöhemmin aikaa ei kulu sen enempää kuin kertakäyttöastioiden ja -pakkausten kanssa toimiessa.

Luonnonvarasäästö: Säästätte raaka-aineita, energiaa ja kaatopaikkatilaa sekä vähennätte ilmansaasteiden määrää. Tehkää tästä itsellenne tapa. Ansaitsette suurkiitokset!

7. PIENI ROSKA- ISO HAITTA

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Katso ulkona liikkuessasi ympärillesi. Näetkö roskia? Niitä on nykyään aivan joka paikassa, toivottavasti ei kuitenkaan päiväkotinne pihalla. Tupakantumppeja, karkkipapereita ja vaikka mitä. Jotkut roskaavat kaupungin kaduilla ja puistoissa, toiset taas maalla ja metsissä tai tuntureilla. Surullisinta on, että ihmiset ovat ainoita maapallon asukkaita, jotka roskaavat sillä tavoin. Eläimet joutuvatkin usein ihmisten roskien ”uhreiksi”. Esimerkiksi linnut ja kalat voivat takertua juomapakkausten muoviosiin, toiset eläimet taas voivat tukehtua ja kuolla, jos ne vahingossa nielevät jätteitä. Eikä se lasinsiru kypälässä tai purkka turkissakaan kiva ole.

Toivottavasti te ette ole roskaajien joukossa, vaan niiden joukoissa, jotka voivat auttaa tekemään ympäristöstä turvallisemman eläimille ja samalla myös viihtyisemmän ja kauniimman meille kaikille.

Maapallotehtävä

Pitäkää roskien siivoustalkoot, jolloin yhdessä siivoatte päiväkodin pihalta tai oman luontopaikkanne lähistöltä kaikki roskat. Lajitelkaa kaikki mitä voitte. Muistakaa, että jotkut roskat esim. lasinsirut ovat vaarallisia, joten muistakaa noudattaa tarkasti aikuisten ohjeita.

Tarvikkeet

Jokaiselle muovihanskat ja pihalle asetettavat pahvilaatikot, joihin erilaiset roskat voi kerätä. Vaihtoehtoisesti jokainen voi kerätä roskat omaan pussiin.

Aika

Noin 15 - 30 minuuttia

Luonnonvarasäästö: Luonto puhdistuu ja kaunistuu. Ehkä olette pelastaneet jonkin eläimen hengenkin, joka ilman apuamme olisi joutunut roskien uhriksi.

8. PUUTARHAN ILOA

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Kasvit tarvitsevat kasvaakseen, kuten ihminenkin, lämpöä, valoa, vettä ja ravinteita eli ruokaa. Yleensä kasvit saavat luonnosta kaiken tarvitsemansa. Joskus, etenkin sisätilojen, kasvit tarvitsevat kuitenkin ihmisen apua saadakseen esimerkiksi vettä. Oletko sinä koskaan seurannut pensaan taimen kasvamista hyvinvoivaksi ja isoksi pensaaksi tai

kesäkurpitsan siemenen kasvamista syötäväksi vihannekseksi? Kokeile. Itse kasvatetut vihannekset ja muu ruoka maistuu parhaimmalta. Se vaatii hieman vaivaa, mutta on sen arvoista. Pienet puutarhatyöt eivät edes tunnu työltä: Samalla oppii kaikkea kivaa kasveista ja puutarhan hoidosta sekä saa pientä hyötyliikuntaa ja raikasta ulkoilmaa.

Maapallotehtävä

Perustakaa päiväkodin pihaan oma puutarha tai kasvima. Jos teillä ei ole riittävästi tilaa, kokeilkaa lava- tai ruukkuviljelyä.

Tarvikkeet

Multaa, siemeniä tai pensaan taimia

Aika

Muutamasta tunnista useampaan päivään

Luonnonvarasäästö: Kun kasvatatte itse, opitte uusia taitoja ja tutustutte uusiin makuihin, säästätte luonnonvaroja ja energiaa.

9. VOIKUKASTA ON MONEKSI

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Luonto pursuaa kesäisin kaikkea syötävää. On marjoja, sieniä ja villivihanneksia. Näitä luonnon antimia voi kuka vain kerätä. Niiden keräämisessä pitää muistaa pari tärkeää seikkaa: Ne pitää tuntea varmasti. Sillä on olemassa myös myrkyllisiä marjoja, sieniä ja kasveja, joten luonnon antimia pitää kerätä vain aikuisen kanssa. Niitä kannattaa kerätä vain puhtailta paikoilta eli pölyisten teiden ja saastuttavien tehtaiden vierestä niitä ei pidä kerätä. Kun opit tuntemaan kerättäviä kasveja, saat lautasellesi todellisia vitamiinipommeja.

Maapallotehtävä: Opetelkaa tunnistamaan yksi teitä lähellä kasvava kasvi esimerkiksi voikukka. Kokeilkaa lisätä sitä ruokaan esim. kukintoja ja nuoria lehtiä salaattiin tai sämpylätaikinaan.

Tarvikkeet

Voikukkapelto, keruuastiat, kasvikirja ja villivihannesruokien ohjeita

Aika

Luonnonvarasäästö: Kun keräätte luonnon antimia, käytätte aurinkovoimalla tuotettua ruokaa.

10. LÄHELTÄ MAAILMALLE

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Olet vielä siinä iässä, että liikut paikasta toiseen aikuisten kanssa. Tavallisesti vanhempasi päättävät millä minnekin menette: käytättekö autoa, bussia vai menettekö kävellen. Lomamatkojen ja muiden pitkien matkojen kohdalla saattaa kyseeseen tulla myös juna ja lentokonekin. Joskus he saattavat kysyä sinunkin mielipidettäsi asiasta, joten mieli jo valmiiksi mitä seuraavaksi vastaat.

Auto- ja muuta moottoriliikennettä vähentämällä vähenee huomattavasti ilmaston liiallista lämpenemistä sekä saastumista. Jokainen matka, jonka kuljette kävellen tai pyörällä on teko maapallon puolesta. Linja-auto, raitiovaunu, juna ja metro ovat myös ympäristön ystävien valintoja. Mitä lähempänä harrastukset ja kaupat ovat, sen vähemmän kulkemiseen kuluu niin aikaa ja syntyy päästöjä. Suosi siis oman asuinalueesi paikkoja.

Maapallotehtävä: Kun lähdette seuraavan kerran päiväkodin kanssa retkelle, selvittäkää, mikä on viisain tapa mennä sinne. Pohtikaa eri vaihtoehtoja ja valitkaa teille sopivin ja ympäristöystävällinen kulkutapa.

Tutustukaa myös lähiympäristöön ja sen tarjontaan kävellessä esimerkiksi lähiliikuntapaikat, leikkipuistot ja kirjasto ovat oivia palveluita usein kävelymatkan päässä.

Tarvikkeet

Reippaat jalat tai linja-auto

Aika

Kävelymatkaan kuluva aika

Kotitehtävä: Jos asut lähellä, kysy vanhemmiltasi, olisiko mahdollista edes kerran viikossa kävellä aamulla päiväkotiin ja illalla takaisin. Kokeilkaa ainakin kerran, miten se onnistuu ja sopii perheen muihin aikatauluihin.

Tarvikkeet

Reippaat jalat

Aika

Kävelymatkaan kuluva aika

Luonnonvarasäästö

Kun tulette kerran viikossa päiväkotiin kävellessä tai pyörällä, vähennätte liikenteestä aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä (221) kg.

11. JUOKSE, HYPI, POMPI

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Jokaisella on lempileikki ja -paikka. Minun lempileikkini on seilata vesilätäkössä lehden päällä. Mikä on sinun lempileikkisi? Olen joskus ihmetellyt, miksi pitää rakentaa erikseen harrastustiloja tai sisäleikkipaikkoja. Usein niihin on myös niin pitkä ja aikaa vievä matka, että tulee turvauduttua auton kyytiin. Minun mielestäni omalla pihallakin on vaikka mitä kivaa ja jos ei ole, aina voi itse rakentaa. Itse tehdyt liikuntaradat ja majat, luonnon muovaavat kivet ja mäet, lumi- ja hiekkaleikit ovat parasta mitä voi olla. Leikitkö sinä mielelläsi ulkona vai sisällä? Mitkä ovat parhaita leikkipaikkoja?

Maapallotehtävä: Rakentakaa yhdessä lasten kanssa pihalle tai lähialueelle liikunta- tai seikkailurata. Antakaa radan olla käytössä useampi päivä ja muuttakaa sitä tarpeen mukaan. Hyödyntäkää valmiita rakennelmia, luonnonmateriaalia ja kasvustoa.

Tarvikkeet

Käpyjä heittelyyn, suuria kiviä hyppimistä tai kiertämistä varten tai mitä haluattekin

Aika

Noin 45 minuuttia rakentamiseen

..

Luonnonvarasäästö

Kun rakennatte radan itse kierrätysmateriaaleista ja luonnonelementeistä, rataanne varten ei tarvitse kaataa puita eikä louhia raaka-aineita.

12. ILON PAIKKA

Leian puhekupla: Miksi toimia?

Olemme tässä osiossa puhuneet paljon ilosta. On olemassa sanonta: jaettu ilo on kaksinkertainen ilo. Se tarkoittaa, että kun jakaa iloiset hetket hyvän kaverin kanssa levittää hyvää mieltä ja kaikilla on mukavampi olla. Seuraavan tehtävän avulla voit jakaa hyvää mieltä kaverillesi ja samalla nauttia itse kaverisi seurasta ja luonnosta.

Maapallotehtävä:

Menkää lähistöllä olevaan luontopaikkaan, se voi olla tuttu tai vieras paikka. Ryhmä jaetaan pareiksi. Kaikki käyvät ensin itsekseen tutustumassa ympärilleen ja etsivät paikan, jonka toivoo ilahduttavan pariaan ja josta itse pitää. Kun kaikki ovat löytäneet ilon paikat, ne esitellään vuoronperään omalle parille.

Luonnonvarasäästö: Tämä tehtävä ei säästä luonnonvaroja, mutta antaa teille molemmille hyvää mieltä ja auttaa teitä muistamaan luonnon tärkeyden.

ILOA LÄHELTÄ – LAULUT

Kotilaulu (Hirsilaulun mukaan)

Tien laidass' oli talo,
tien laidass' oli talo,
tien laidass' oli kotitalo,
humppa-humppa-hei!

Ja talos' asui leppis,
ja taloss' asui leppis,
ja taloss' asui kotileppis,
humppa-humppa-hei!

Ja leppiksell' oli piha,
ja leppiksell' oli piha,
ja leppiksell' oli kotipiha,
humppa-humppa-hei!

Ja pihall' kasvoi ruokaa,
ja pihall' kasvoi ruokaa,
ja leppiksell' kasvoi kotiruokaa
humppa-humppa-hei!

Ja tähän loppui laulu,
ja tähän loppui laulu.
Ja tähän loppui kotilaulu,
humppa-humppa-hei!

(Keksikää itse lisää säkeistöjä. Avainsanana tässä on laulussa on käytetty kotia. Kokeilkaa muita sanoja esim. luonto)

ILOA LÄHELTÄ – LEIKIT JA PELIT

Jäärouva, keijut ja tontut

Suurin osa leikkijöistä valitaan tontuiksi. Lisäksi valitaan jäärouva sekä kaksi kevätkeijua.

Tulee ilta ja pakkaneen. Tontut juoksevat pakoon jäärouvaa. Jäärouvan kosketuksesta tontut jähmettyvät paikalleen. Aamuaurinko herättää kevätkeijut. Keijut herättävät jähmettyneet tontut eloon puhaltamalla heidän käsiinsä. Leikki loppuu, jos lumikuningatar saa kaikki kaikki tontut jähmetettyä, ennen kuin keijut pelastavat heidät. Leikki loppuu myös kevään tuloon, hetkeen jolloin kevätkeijut ovat herättäneet kaikki tontut.

Lumigolf

Lumelle tai kantavalle hangelle tehdään pienen pallon mentäviä reikiä golfkentän malliin. Reiät merkitään. Osallistujat saavat kukin oman pehmopallon, jota lyövät reikiin sovitussa järjestyksessä. Rataa voi vaikeuttaa tekemällä reikien lisäksi oksista tunnelikaaria tms.

Seuraa liikennesuunnittelijaa (Seuraa johtajaa)

Osallistujat ovat jonossa. Etummainen toimii leikin johtajana/ liikennesuunnittelijana. Etummainen keksii jonkun tavan liikkua esim. konttaus, autoilu, pyöräily. Hän lähtee liikkumaan keksimänsä tavan mukaisesti ja muut seuraavat perässä. Ohjaajan merkistä etummainen siirtyy jonon perään ja toisena olleesta osallistujasta tulee liikennesuunnittelija. Leikissä vain mielikuvitus on rajana. Leikki lopetetaan, kun kaikki ovat saaneet olla liikennesuunnittelijoita tai leikki alkaa tuntua pitkäveteiseltä.

ILOA LÄHELTÄ – KÄTTEN PUUHAA

Porkkanahuilu

Leikatkaa porkkanan kapeasta eli kärkipäästä n. 5 centin pätkä. Jättäkää tämä kärkipala odottamaan. Kovertakaa porkkana (leikatusta päästä) ontoksi kuorimaveitsellä niin pitkälle kuin pystyy. Varokaa, etteivät seinämät puhkea. Tyhjentäkää käytävä koverrusjäämistä. Älkää lannistu, jos kovertaminen ei heti onnistu.

Tehkää n. 1,5 cm päähän koverretusta päästä 1cm syvyinen pystyviilto. Leikatkaa 2 cm lovi (syvyys noin kolmasosa porkkanasta) pystyviiltoon saakka. Ottakaa aiemmin leikattu kärkipala ja leikatkaa sen yläpäästä pois 1-2 cm. Asettakaa kärkipala pystyasentoon ja leikatkaa siitä yhdeltä sivulta n. kolmasosa pois. Asettakaa kärkipala huilun koverrettuun käytävään siten, että tyhjä kohta / aukko jää ylöspäin ja pala ylettyy pystyviiltoon saakka.

Tämän jälkeen testatkaa huilun sointi. Jos huilu ei soi, ohentakaa kärkipalaa lisää. Lisäksi voit tehdä huiluun pari reikää (kuten nokkahuilussa). Ensimmäinen reikä kannattaa tehdä noin 4 centin päähän lovesta. Huilu on valmis, kokeilkaa myös muita vihannessoittimia esim. kovertamalla puolikkaan vesimelonin saa siitä rummun jota voi soittaa vaikkapa porkkananoilla vedellä täytetyssä vadissa.

Tarvikkeet

Iso porkkana n. 20 cm, kuorimaveitsi tai pora ja terävä veitsi tai puukko.

Aika

Noin 20-30 minuuttia, sekä koehuilun tekemiseen varattava aika.

Papukorut

Liottakaa herneitä tai papuja n. 8 tuntia. Pujottakaa lanka tai ohut kuminauha papujen läpi neulan avulla. Kuivattakaa korut ja mitatkaa sopiva pituus vasta papujen kuivuttua. Muistattehan, että kuivattuja papuja eikä herneitäkään tule syödä kypsentämättä.

Tarvikkeet

Pussi papuja tai herneitä, kattila tai iso kulho, neuloja ja lankaa..

Aika

Papujen liotus noin 8 tuntia ja noin .30 minuuttia korujen tekemiseen, sekä valmiiden korujen kuivatus seuraavaan päivään.

YSTÄVÄMME LEPPÄKERTTU

Tietoa leppäkertusta

Leppäkerttu on saanut nimensä punaisesta väristään, sana leppä on tarkoittanut muinoin sanaa verta. Leppäkerttu eli pistepirkko on kovakuoriainen ja kuuluu hyönteisiin.

Leppäkerttulajeja on Suomessa noin 60. Leppäkertut saalistavat kirvoja ja punkkeja. Sen lisäksi tunnetaan leppäkerttulajeja kuten neilikkapirkko, joka syö vain kasveja.

Leppäkertut ovat vähentyneet pihojen monimuotoisuuden vähentyessä ja niille voikin rakentaa pesiä korsilla täytetystä viemäriputkesta, jonne ne voivat rauhassa munia esim. Leppäkortin munista syntyy noin toukkia, jotka koteloituvat. Reilun kuukauden päästä muninnasta lentää ilmaan aikuinen leppäkerttu.

Leppäkertun oma ekovinkki

Kasvata itsellesi siivet, näin voit lentää päiväkotiin aamupuurolle nopeasti ja saastuttamatta. Samalla saat terveyttä edistävää hyötyliikuntaa ja voit nukkua pidempään.

Tee itsestäsi leppäkerttu

Leikkaa vanhasta tapetista tai kartongista iso ympyrä, halkaisijaltaan noin 50 cm, lapsen koosta riippuen. Päälystä se tarvittaessa punaisella jämäkankaalla tai maalaa punaisella värillä. Askartele siihen mustia pilkkuja ja leikkaa ympyrä kahtia leppäkertun siiviksi.

Kiinnitä siivet käsivarsiin. Pukeudu mustiin ja kierritä hiuksiisi tuntosarvet esim. mustasta piippukrassista tai puuvillanauhasta. Olet valmis ensi lennolle.

Tunnettuja leppäkerttuja

Luomuleppis

Myyrän kaveri Leppäkerttu

Ison kiven Leppäkerttu

22-pistepirkko